

Nemzetközi STEP konferencia Budapesten a bizalmi vagyonkezelésről

Második lépés

Második alkalommal került sor Budapesten a STEP (Society of Trust and Estate Practitioners) bizalmi vagyonkezelésről szóló nemzetközi konferenciájára 2015. április 23-án, melynek ezúttal a Budapesti Ügyvédi Kamara adott otthont a dísztermében, és a kamarai támogatásnak köszönhetően az ügyvédek számára a részvétel ingyenes volt. Míg a tavalyi konferencia főként a jogintézmény alapvető jellegzetességeinek bemutatását tűzte ki célul, idén már egyértelműen specifikus témákat helyeztek előtérbe a szervezők: már a meghívó is egyértelművé tette, hogy az adózás és az automatikus adó információcsere témaköre kiemelt szerepet fog kapni.

Dr. Ghira Márton ügyvéd, Budapest

A konferencia résztvevőit Dr. Menyhei Ákos, a STEP magyarországi elnöke és Dr. Réti László, a budapesti ügyvédi kamara elnöke köszöntötte. Az előadások sorát Francesco A. Schurr, az Universität Liechtenstein professzora nyitotta meg, aki kiemelte, hogy igen jó irány, hogy Magyarország – bár néhány tekintetben a liechtensteinitől eltérő szabályozással – csatlakozott azokhoz a civiljogi országokhoz, ahol a trust intézménye bevezetésre került. Ez ugyanis nem pusztán egy eddig ismeretlen jogintézmény adaptálása, hanem komoly versenyelőnyt is jelenthet régióbeli országokkal szemben

abban az esetben, ha Magyarország vonzó adójogi és rugalmas szabályozással befektetők tud vonzani és ezáltal a vagyontervezéshez szakmai támogatást nyújtó rezsimek térképére fel tud kerülni. Ennek azonban előszobája a trustokat nemzetközi magánjogi szempontból szabályozó 1985. évi hágai egyezményhez történő csatlakozás, amire a mai napig nem került sor.

A meghívóban is jelzett és a konferencia tematikájának homlokterébe emelt adójogi kérdések egy tartalmas és átfogó jellegű panelbeszélgetésen merültek Dr. Békés Balázs adótanácsadó veze-

tésével és Jan van Bueren a svájci UBP SA ügyvezető igazgatója, Dr. Szabó-Kreutzer Kinga a NAV Központi Kapcsolattartó Irodájának nemzetközi főreferense, Dr. Békés Ádám egyetemi adjunktus, valamint Andrea Hoebinger a bécsi ERSTE privátbanki részlegének vezetője részvételével. A trustokat előszeretettel alkalmazzák a nemzetközi vagyon- és adótervezésben, mivel ebben az egyes országok adózási szabályai, valamint az ezek alapjául szolgáló információ különösen jelentősnek minősül. A panelbeszélgetés rámutatott arra, hogy míg az egyes piaci szereplők és államok több gazdasági és jogi területen inkább a harmonizációra törekednek és közhelyszerű, hogy globalizált világban élünk, az adójog területén ez a rezsime kevésbé érhető tetten, ami kiváló alapját jelenti az adótervezés enyhe és agresszív formáinak. Ennek eklatáns példája, amikor híres sportolóról, sportvezetőről derül ki, hogy bonyolult adóelkerülési ügyekbe keveredtek, avagy a legtöbben értetlenül néznek maguk elé, amikor megtudják, hogy egyes multinacionális nagyvállalatok miként tesznek eleget adófizetési kötelezettségüknek. Az adóelkerülés elleni küzdelem pedig arra ösztönzi az államokat és az irányításuk alatt működő adóhatóságokat, hogy az esetlegesen külföldön megjelenő adózási kötelezettség elől elvont vagyonokról a lehető legszélesebb körű információt szerezzenek meg. Ennek eszközét leggyakrabban az államok között kötött kettős adóztatási egyezmények információ-cserére vonatkozó fejezetei, és különböző bi- vagy multilaterális egyezmények jelentik, ugyanakkor a cél érdekében jelentős államközi eredmények is felmutathatók. Ennek példája az OECD országok BEPS akcióterve (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting)¹, ami 15 pontban foglalja össze a megtenni szükséges lépéseket, de az EU is aktív a területen (Megtakarítási irányelv², Közigazgatási együttműködés³). A panelbeszélgetés résztvevői értékes tájékoztatást nyújtottak arról, hogy az információcsere miként alakul a gyakorlatban akár kérelemre, akár spontán, akár automatikusan megy végbe egy konkrét adózó vagy adózók egy csoportja vonatkozásában. Amennyiben a kérdés átkerül a büntetőjog területére, az

egész rendszer felborulhat: büntető eljárás esetén a féltett információ már ismeretes lesz a nyomozó hatóságok előtt.

Adózási szempontból a trustok alkalmasak arra, hogy bizonyos adózási szabályokat meg lehessen kerülni, ide értve az adott esetben nagy gonddal kidolgozott nemzetközi egyezményeket is. E körben teljesen nyilvánvaló, hogy a magas adóbevételeket elérni kívánó állami érdek és az adózást optimalizáló gazdasági aktorok érdekei kevésbé hozhatók közös nevezőre, de a jogalkotóknak azt is észre kell venniük, hogy az (agresszív) adótervezés ellen nem csak adminisztratív eszközökkel (mint az üzleti-, illetve banktitkok eliminálása), hanem prudens, jól kidolgozott ösztönző adórendszerrel is felvehetik a küzdelmet.

A klasszikus jogi vizekre Andrea Vicari san marinoi és olasz jogászprofesszor vezette vissza a hallgatóságot, aki oroszánrészt vállalt a San Marino-i trust jogi szabályozásának kidolgozásában.⁴ Előadásában többek között arra mutatott rá, hogy az angolszász trust szabályozásának átvétele a civiljogi jogrendszerekbe nem jelentheti pusztán a joganyag lefordítást, hanem figyelembe kell venni azokat az intézményeket, amelyek már léteznek a civiljogban. Dr. Angelo M. Venardos Tep, a Heritage Group vezérigazgatója a hongkongi és szingapúri vagyonkezelési lehetőségeket, és az azt körülvevő jogi és politikai körülményeket mutatta be a globális folyamatok tükrében. A konferencia második részének utolsó előadójaként Dr. habil. Sándor István egyetemi docens, ügyvéd rámutatott arra, hogy Magyarország trust implementációs kísérlete korántsem egyedi a régiókban, tekintettel arra, hogy Oroszország, Litvánia, Grúzia, Ukrajna, Románia és Csehország is meghonosított a trusthoz hasonló jogintézményeket. Az átültetés módozatai közötti különbségek azonban nyilvánvalóak: az egyes országok különböző követelményeket állapítottak meg a bejegyzésre, a nyilvántartásba vételre, illetve arra, hogy ki lehet egyáltalán vagyonkezelő, más-más szabályok vannak a hitelezővédelem szempontjából különösen fontos vagyonelkülönítésre, továbbá a vagyonkezelés időbeli korlátaira. A szempontokat azonban lehet tipizálni:

egyes országok a klasszikus angolszász mintát követve nem kötik engedélyhez és/vagy nyilvántartásba vételhez a bizalmi vagyonkezelői tevékenységet, míg más országok erre hangsúlyt fektetnek, és amellett, hogy a vagyonkezelőnek kvalifikált személynek kell lennie⁵, magának a vagyonkezelésnek a nyilvántartását is elrendelik⁶. A vagyonkezelés időtartama is változó: van, ahol határidő nélküli a trust⁷, illetve van, ahol rövid⁸, illetve középtávra⁹, de konkrét időben van meghatározva az időtartama. A vagyon elkülönítése/hitelezővédelem kapcsán pedig vannak helyszínek, ahol időtartamhoz kötik a vagyonrendelő hitelezőinek igényérvényesítést, egyes helyeken fizetőképességi nyilatkozathoz kötött, de például a Cook-szigeteken önmagában külföldi ítéletet nem ismernek el.

A konferencia harmadik részében Dr. Kirschner Dóra a Magyar Nemzeti Bank Engedélyezi Főosztályának vezetője a felügyeleti hatóság részéről az egy év alatt felhalmozott tapasztalatokat összegezte. Az engedélyezési eljárás Ket. alapon történik, a vonatkozó törvény sajátosságaival.¹⁰ Az eddig felmerült eljárások még magukon hordozzák az üzletszerű bizalmi vagyonkezelő vállalkozások nyilvántartásba vételének gyermekbetegségeit: több jogértelmezési kérdés is felmerült, pl. az üzleti tervek és azok valódisága még nehezen mérhető fel. Dr. Menyhárd Attila jogászprofesszor a kezelt vagyon, és a bizalmi vagyonkezelés családi jogi és öröklési jogi szempontú körülményeit vázolta fel, így részletesen elemezte, hogy mi lesz a kezelt vagyon sorsa házasságkötéskor, annak felbontásakor, illetve öröklés esetén. Dr. Antall György ügyvéd előadásában azt a kérdést vizsgálta meg, hogy a nyugaton igen népszerű family office, vagyis a családi vagyon speciális jogi konstrukcióban történő kezelése milyen lehetőségeket tartogat. Dr. Magyar Csaba TEP, okleveles adószakértő a konferencia záró előadásaként felvázolta, hogy a bizalmi vagyonkezelés univerzális jogintézmény, annyi lehetőséget rejt, amennyit csak bele tud látni az ember, így képvisleti funkciót láthat el, illetve közös vállalkozást is helyettesíthet, valamint markáns szereppel bírhat az adótervezés során is.

Összegezve: idén is kiváló hazai és külföldi előadókat vonultatott fel a konferencia, impozáns helyen és körülmények között. A bizalmi vagyonkezelés sikeres jövője tehát nem a szakembereken fog múlni¹¹, hanem sokkal inkább azon, hogy a köztudatban elterjedjenek az új jogintézményben rejlő lehetőségek. Megjegyzem, hogy ezt az is jelentősen elősegítheti, ha a konferencia anyagát nem csak a közel kétszáz résztvevő ismerhette meg, hanem az előadások szerkesztett formában szélesebb körben is elérhetőek lennének.

Egy év rövid idő, ami arra volt elég, hogy a konferenciát ne az újdonság ereje és a leendő szabályozás feletti eszmecsere határozza meg, de a piac válasza a magyar trustra még nem teljes körű. Véleményem szerint erre a jogintézményre nagy szüksége van a gazdaságnak és a családoknak is, mivel hatékony megoldást biztosít olyan helyzetekre, amelyeket a magánjog egyéb intézményeivel nem lehet megfelelő módon kezelni. ■

Jegyzetek

- 1 <http://www.oecd.org/ctp/BEPSActionPlan.pdf>.
- 2 A Tanács 2003/48/EK irányelve (2003. június 3.) a megtakarításokból származó kamatjövedelem adóztatásáról [Hivatalos Lap L 157., 2003.6.26.].
- 3 A Tanács 2011/16/EU irányelve (2011. február 15.) az adózás területén történő közgazgatási együttműködésről és a 77/799/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- 4 Law of 1 March 2010, No.42 on trusts.
- 5 Franciaország, Luxemburg, Románia stb.
- 6 Pl. Románia.
- 7 Pl. az Amerikai Egyesült Államok egyes tagállamaiban.
- 8 Pl. Ukrajna, Oroszország stb.
- 9 Pl. Magyarország, Románia, Litvánia.
- 10 2014. évi XV. törvény
- 11 Ezt bizonyítja, hogy az elmúlt egy évben számos szakcikk, egy kommentár és egy elméleti kézikönyv is megjelent ebben a tárgykörben, ld. B. Szabó Gábor – Illés István – Kolozs Borbála – Menyhei Ákos – Sándor István: A bizalmi vagyonkezelés. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014., illetve Sándor István: A bizalmi vagyonkezelés és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014.